

LUNDS UNIVERSITET

Institutionen för kommunikation och medier

Men det är ju bara på TV... eller?

Barn, genus och barnprogram

Av:

Jeanette Buschow

Christin Clausen-Bruun Skoglund

Medie- och kommunikationsvetenskap
MKVA21:4, B-uppsats, HT 2012

Handledare: Carolina Martinez

Examinator: Emilia Ljungberg

Sammanfattning

Uppsatsen ”Men det är ju bara på TV... eller? – Barn, genus och barnprogram” är författad av Christin Clausen-Bruun Skoglund och Jeanette Buschow i ämnet för Medie- och kommunikationsvetenskap vid institutionen för kommunikation och medier vid Lunds universitet.

Uppsatsen syftar till att studera hur barn skapar mening kring genus i förhållande till barnprogram, med fokus på barnprogrammet ”Gabba Gabba”. Genom en kvalitativ receptionsanalys ämnar uppsatsen att undersöka eventuella mönster och samband mellan barnprogrammet och barns åsikter kring genus, samt hur detta förhåller sig till den verkliga världen. Tolv lågstadiesbarn såg barnprogrammet, därefter delades barnen in i tre grupper i vilka vi genomförde samtalsintervjuer. Materialet från samtalen verkade vid första anblick okonstlad och allmän, men efter djupare analys visade sig flera intressanta aspekter. Vi fann att genus reproducerades, ifrågasattes och till och med stundtals ignorerades av barnen. Vi fann även oss själva skapa och *göra* genus under uppsatsens gång. Uppsatsen belyser hur barnen var aktiva med att skapa sin egen förståelse av genus och sätter samtidigt det i en större kontext utifrån vilka barnen förstår och *gör* genus.

Nyckelord: Barn, genus, media, TV, barnprogram

Innehållsförteckning

1. Introduktion	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte & frågeställning.....	4
1.3 Tidigare forskning	5
2. Teori.....	6
2.1 Genus	7
2.2 Barn och genus.....	8
2.3 Barn, medier och aktivt meningsskapande	10
3. Metod	11
3.1 Urval och tillträde	11
3.2 Val av metod och genomförande	11
3.3 Gabba Gabba	12
3.4 Metodkritik.....	12
4. Analys	13
4.1 Grupperna	13
4.2 Fysiska/Verkliga vs. Mediala roller	14
4.2.1 Mediala roller.....	14
4.2.2 Verklighetens roller	15
4.3 Könsskildringar.....	16
4.4 Flickorna väntar på sin tur	17
4.5 Otydliga gränser.....	18
5. Slutdiskussion	21
6. Källförteckning.....	24

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

Trots att TV-tittandet sjunkit de senaste åren är TV fortfarande det dominerande mediet (Medierådet 2010:9ff). Av 9-16 åringar har 64 % egen TV på sitt rum och 67 % av barnen mellan 9-12 år tittar 1-2 timmar per dag på TV (Medierådet 2010: 36). Flertalet studier pekar på att media spelar en stor roll i hur både vuxna och barn socialiseras, bl.a. genom urvalet av förebilder och hur dessa porträtteras (Signorielli 1990: 50). För barn som fötts in i vår nya digitala värld är det speciellt påtagligt. TV och internet går in i varandra, då många TV-program finns tillgängliga på internet. Internet har blivit den främsta fritidssysselsättningen för 12-16 åringar, umgänge med vänner hamnar först på tredje plats (Medierådet 2010: 29). När media får mer utrymme i våra liv och speciellt i våra barns liv, leder det till att många av barnens erfarenheter baseras på mediala uttryck och representationer. Hernwall (2006: 50) menar att vår erfarenhet och kunskap om världen får sitt ursprung från den mediala bilden, vi får en s.k. hyperverklighet. Han menar att: ”För barnet som lever i en mediatät miljö blir medias representationer (simuleringar, eller återskapningar/framställningar) viktiga erfarenheter som kommer att utgöra en väsentlig bas i hennes kognitiva och emotionella utveckling”(Hernwall 2006: 49).

Mediernas olika budskap är en del av vårt identitetsskapande och hur vi upplever vardagen. Enligt Lundby (2008: 33) kan vi se på utvecklingen som antingen negativ eftersom den traditionella barndomen förändrats, eller positiv eftersom barn blir mer öppna och socialt medvetna än tidigare generationer. Idag betonas människors *aktiva handlingar* i skapandet av genus istället för att se uppdelningen mellan kvinnor och män som ett mekaniskt system. Genus är något man *gör*, genus är alltså ingen existerande verklighet. Hur vi förstår genus reproduceras inte bara genom samhällets övergripande struktur utan skapas ständigt även i vardagens triviala rutiner (Connell 2009:63).

1.2 Syfte & frågeställning

Syftet med denna uppsats är att studera hur barn skapar mening kring genus i förhållande till barnprogram, med fokus på programmet ”Gabba Gabba”. Vår ambition är att undersöka om det finns något mönster eller samband mellan barnprogrammet och barnens åsikter. I de fall vi inte fann något mönster eller samband problematiserade vi även detta.

Vår frågeställning är följande:

Hur skapar barn mening kring genus i förhållande till barnprogram?

- Hur förhåller sig barnen till genusskildringar i barnprogrammet ”Gabba Gabba”?
- Hur gestaltas genusskillnader hos barnen utifrån hur kön skildras i barnprogrammet?
- Gör barnen kopplingar mellan genusskildringar i ”verkliga” livet och de som presenteras i barnprogrammet?
- Har olika gruppsammansättningarna av könen betydelse för hur barnen skapar och *gör* genus utifrån barnprogrammet?

1.3 Tidigare forskning

Den forskning som gjorts gällande barn, genus och TV-mediet har visat kopplingar mellan barns åsikter och hur det framställts på TV. Samtidigt menar senare forskning att man tidigare fokuserat mer på att finna skillnader mellan könen är likheter. Forskarna DeFleur och DeFleur (1967: 777ff) kom i sin studie av 237 barn i USA fram till att TV är en viktig kunskapskälla för barn, och att TV:s representationer ofta leder till genusstereotypa åsikter gällande yrkesroller. Jeffries-Fox och Signoriellis (1979 se Signorielli 1990: 53) kom fram till liknande resultat, då de efter en treårig studie fann tydliga kopplingar mellan barns åsikter om stereotyper och yrkesroller och hur man i TV framställde dessa.

Andra forskare har studerat barns attityder ur ett annat perspektiv. De har tittat på barnens förhållande till genus efter att barnen fått se mediala karaktärer som utmanar stereotypiska bilder av kvinnligt och manligt. Johnson och Ettema (1982 se Signorielli 1990: 54) lät under en ettårsperiod 7000 barn i USA se programmet ”Freestyle” som var producerat för att utmana stereotyper. Efter att ha sett programmet var barnen, enligt forskarna, mer öppna för icke-stereotypa porträtteringar gällande både män och kvinnor som t.ex. att män utför hushållssysslor och kvinnor meckar med tekniska prylar. Fyra år tidigare visade Sparfkin och Lieberts (1978 se Signorielli 1990: 52) i sin studie att både flickor och pojkar föredrog att titta på program som porträtterade deras eget kön, alltså att flickor gillade program som porträtterade flickor och pojkar gillade program med pojkar. Sparfkin och Lieberts menade också att pojkar och flickor visade större uppmärksamhet till de scener som dominerades av deras egna kön och av de karaktärer som visade ett könsenligt beteende.

I en annan intressant studie gjord i Kanada använde forskarna kontrollgrupper där flickors åsikter om genusstereotyper jämfördes (Williams 1986: 284ff). Medan flickorna i stad 1 inte hade någon TV och flickorna i stad 2 hade begränsad TV, hade de i stad 3 full tillgång till TV. I studiens början visade flickorna i stad 1 och 2 mindre starka åsikter gällande genusroller än flickorna i stad 3. Två år efter TV:ns introduktion i stad 1 och full tillgång till TV i stad 2, hade denna skillnad suddats ut. Flickorna i stad 1 visade istället tydliga stereotypa åsikter gällande genus. Pojkar visade liknande resultat i städerna. Ytterligare ett bidrag till forskning inom detta område har gjorts av Freuh och McGhee (1975: 109) som i sin studie av barn (förskola till 6:e klass) fann att de barn som tittade mest på TV också hade starkast åsikter kring könsroller.

Även om tidigare forskning visar på att det finns skillnader mellan pojkar och flickor är det debatterat om hur man skall tolka resultaten från dessa studier. Connell (2009: 94) menar att det är mycket tack vara den metaanalytiska forskningen som förståelsen av genus föränderlighet har vuxit fram. Forskningen om genuslikheter inkluderar nu allt fler breda och mer omfattande undersökningar med ett allt mer representativt urval från såväl västländerna som övriga världen. Hur man mäter och tolkar genuskillnader påverkar resultatet. Historiska och situationella kontexter är viktiga för förståelsen av genus och visar att genus är en föränderlig process.

Stor del av ovanstående forskning från 1960-1990-talet påvisade tydliga kopplingar mellan barns åsikter och hur könsstereotyper porträtterades TV, medan man på 2000-talet betonar situationella kontexter och ser genusförståelsen som en föränderlig process samt betonar likheter mellan könen snarare än skillnader.

2. Teori

I nedanstående avsnitt går vi igenom teorier kring genus, barn och medier. I första stycket presenteras en allmän bild kring ämnet genus för att sedan specificera kring barn och genus. Sista stycket behandlar hur medier förhåller sig till barn och genus.

2.1 Genus

Tidigare såg man skillnaden mellan män och kvinnor som en biologisk konsekvens. Skillnaden mellan män och kvinnor ansågs av naturen given och inte något som konstruerades socialt. Manlig överordning motiverades länge med mannens biologi. När kvinnorörelsen tog fart i början av 1900-talet föddes en dikotomi mellan det biologiska könet och den kulturella skillnaden mellan män och kvinnor. Feministiska teoretiker talade för en tydlig skillnad mellan ”kön” och ”genus” och skapade en modell med två sfärer för att förstå samhällsordningen. Utifrån den teorin utmanades den biologiska determinismen, alltså att allting kan förklaras utifrån biologin. Biologin var inte längre tillräcklig för att kunna förklara kvinnors underordning (Connell 2009: 83). Genus handlar om förhållandet mellan människokroppen och samhället och hur dessa förhåller sig till varandra (Connell 2009: 25). När man ser på könsskillnader som en biologisk konsekvens ignorerar man genusanordningar på olika institutioner och organisationer. På så sätt producerar och reproducerar man föreställningar om biologiska skillnader.

Andra vågens feminism som slog igenom på 1960-1970 talet, fokuserade på hur kvinnokroppar porträtterades och formades i mediala sammanhang (bilden av mannens kropp studerades först senare). Genom att belysa hur kvinnokroppen framställdes ifrågasatte andra vågens feminism den biologiska skillnaden. Hur vi kontrollerar och kontrolleras av vårt kön är ett mycket utbredd fenomen i vårt samhälle. Redan när vi föds tilldelas vi olika fysiska attribut som t.ex. att flickor ska bära rosa kläder och ha långt hår. Dessa fysiska attribut skapar sociala ramar inom vilka vi förväntas hålla oss inom (Connell 2009: 129). Idag är forskare överens om att våra kroppar påverkas av sociala bestämmelser. Det är alltså en aktiv handling att t.ex. ha uppfattningen att tjejer ska bära rosa, snarare än att det är den biologiska kroppen som bestämmer vilken färg vi passar i eller tycker om (Connell 2009:78ff).

West och Zimmerman (1987: 125ff) argumenterar i ”Doing gender” för att genus är en aktiv handling och något man *gör*. De menar att genus är en rutin som är inbäddad och utförs i våra dagliga interaktioner. Att *göra* genus är en komplex sammanställning av sociala vägledning och mikropolitiska verksamheter som skapar föreställningar om vad som är naturligt maskulint och feminint. Att *göra* genus innebär att man skapar en skillnad mellan flickor och pojkar, kvinnor och män. Dessa skillnader är alltså varken naturliga, fundamentala eller biologiska (West & Zimmerman 1987: 137). I det som Connell (2009: 97) kallar för den

reproduktiva arenan betonar barns betydelse i reproduktionen av genus. Barn har en stor roll i hur genus manifesteras just eftersom det är dem som antingen för vidare föreställningar om genus eller bryter dem. Om vi inte skapar skillnader, så finns de inte. Genus uppstår i relationer och interaktioner. Relationen måste inte vara fysisk för att genus skall produceras, utan den kan vara indirekt genom exempelvis TV, tidningar eller internet. (Connell 2009: 102).

2005 publicerade Janet Hyde rapporten ”The gender similarities hypothesis” i vilken hon gör en metaundersökning av 46 publicerade metaanalyser som tillsammans omfattar mer än 5 000 forskningsstudier som byggde på cirka sju miljoner människor. Det som Hydes rapport huvudsakligen bidragit med är att belysa hur tidigare forskningsresultat har tolkats och vad det har fått för konsekvenser. Hyde visar i sin rapport hur tidigare resultat från metaanalyser belyst skillnader på bekostnad av de jämlikheter man funnit mellan könen. Hydes rapport visar även hur forskningsresultat påverkas av vilken metod man använder för att mäta egenskapsdikotomier, d.v.s. två motsatta egenskaper.

Genusperspektivet hjälper oss att förstå att människan är en aktiv skapare av könsroller. Därför anser vi att det är viktigt att göra analyser utifrån detta perspektiv. Genom att förstå genus som en social konstruktion ges vi verktyg att ifrågasätta och motverka normer. Det är viktigt att belysa hur barn upplever och *gör* genus, eftersom genus, enligt vissa teoretiker, inte är statiskt utan föränderligt. Att vi har utgångspunkt i såväl genus som media är relevant eftersom många genusrepresentationer utmanas eller reproduceras och befästs genom olika medier.

2.2 Barn och genus

Barnen växer upp i en genus- och könsseparerad värld där pojkar och flickor ofta delas upp i olika grupper. Grupper bestående av flickor definieras ofta av att flickorna söker efter intimitet, medan pojkarna istället tenderar att tydligt vilja markera sin status i gruppen (Thorne 1993:89). Pojkgrupper har setts som mer tävlingsinriktade och hierarkiska. De har också antagits vara mer fysiska och verbalt aggressiva än flickor. Hyde (2005: 589) argumenterar dock i sin metaanalys att skillnader gällande aggression minskar, om inte försvinner helt när normer kring kön tas bort i sociala sammanhang. Den dualistiska uppdelningen mellan pojkar och flickor har definierats som fundamentalt olika kulturer.

Pojkgrupper har ofta varit större och setts som ett lag till skillnad från flickor som ofta söker mindre, mer intima parrelationer. Flickgrupper har definierats som komplexa sociala relationer i vilka flickorna ofta rör sig i par. Maktrelationer och konflikter mellan flickorna är mer subtila och beräknande (Thorne 1993: 91ff).

Det finns endast ett fåtal observationsstudier som undersöker hur genus gestaltar sig hos barn (Connell 2009: 27). Även om den dualistiska uppdelningen har hjälpt till att synliggöra flickor, riktas kritik mot uppdelningens begränsningar. För att kunna börja förstå hur genus förstås och gestaltas bland barn, förslår Thorne (1993: 108) att genuskildringar skall analyseras utifrån given kontext. Istället för att se genus som ett binärt och statiskt begrepp menar Thorne att vi bör ställa frågor som vilka pojkar eller flickor, var, när och under vilka omständigheter? Hur mening skapas kring genus och hur genus organiseras varierar i olika sociala kontexter så som i familjen, skolan, matsalen, mellan grannar och vänner och så vidare. Joan Scott (1988 se Thorne 1993: 109) föreslår att vi borde behandla skillnaden mellan könen som något problematiskt och okänt och betona kontexten. Genus görs och konstrueras olika beroende på situationen och kontexten (Thorne 1993:109).

Många teoretiker argumenterar idag för att barn är mycket mer aktiva med att *göra* genus. Däremot är det fortfarande vanligt att man ser barn som primärt elever vilka skall lära sig genus av vuxna. Barn minimeras till ofullständiga vuxna som håller på att anpassas socialt (Thorne 1993:3). En av de väsentliga poängerna i Thornes bok är hur aktiva barn faktiskt är när de försöker *göra* genus. Även om barn får intryck från många olika håll, tar de till sig erfarenheterna på sina egna villkor. Barnen i Thornes studie utmanar den sociala determinismen genom att de inte alltid följer könsroller till punkt och pricka. Bland barn är genus ibland inte ens närvarande och ibland dominerar könsskillnaderna leken. I de studier som visar att det finns konkreta psykologiska skillnader mellan män och kvinnor, menar Hyde i sin metaanalys att man lika väl kan tolka resultaten som att kvinnor och män är mer lika än olika. Därmed ifrågasätter Hyde att det finns en tydlig och statisk uppdelning i typiska kvinnliga och manliga egenskaper. Hyde uppmärksammar dock att en del skillnader upprepas regelbundet. Vissa skillnader kan ses när det gäller fysisk prestation, sexualiteten i viss mån och vissa aspekter av aggressivitet. Hyde menar dock att dessa skillnader inte alls är någon generell sanning, utan är såväl specifika som kontextuella (Hyde 2005: 588). Hydes ”The gender similarities hypothesis” är en tydlig kontrast till den dikotomi som vi idag förstår genus utifrån. Istället för att argumentera för att män och kvinnor skiljer sig kring

psykologiska aspekter, går Hyde igenom stora mängder material från metaanalyser som visar på motsatsen (Hyde 2005: 590).

2.3 Barn, medier och aktivt meningsskapande

I den tidigare forskningen, den så kallade effektforskningen, fanns en lång tradition av att exkludera och förminska publikens betydelse för meningsskapande. Tidigare fördummades barn genom att man oproblematiskt förkasta dem som offer för massmedia och förminskade deras förmåga att tänka kritiskt (Gauntlett 2008: 34). Man trodde att både barn och vuxna okritiskt och fullständigt tog åt sig av det som visades på TV och omsatte det i praktiken utan vidare reflektion. När televisionen slog igenom i de svenska hushållen i slutet av 1950-talet, spelade helt plötsligt det visuella en stor roll i hur budskap porträtterades. Det blev alltså allt svårare att förstå olika medier som enbart ett sätt för information att transporteras och föras vidare (Carey 2009:18). Idag ser vi annorlunda på såväl vuxnas som barns roll i dagens media. Idag lyfts publiken fram som mycket mer aktiv i att skapa mening kring medietexter. Människor kan avkoda ett innehåll på ett helt annat sätt än menat av den som skapat innehållet (Gauntlett 2008: 27).

Hur man klär sig, pratar och rör sig i offentliga sfärer och hur man socialiserar med andra människor präglas av vilket kön man identifierar sig med. Redan som barn tilldelas man ett visst socialt konstruerat kön, antingen är man pojke eller flicka. Inom den kontexten utvecklar man sin personliga identitet med lämpliga och typiskt feminina som såväl maskulina karaktärsdrag. Denna process behandlas som en naturlig och nödvändig del av barns utveckling (Gauntlett 2008: 39). I dagens samhälle är dock människors förståelse av sin egen identitet i ständigt förändring. Vem vi är och vår förståelse av vår egen historia är inte ärvd eller ett statiskt tillstånd, utan ifrågasätts, ändras och omtolkas ständigt (Gauntlett 2008: 107). Sociologen Anthony Giddens menar att nyckelfrågor som vi ständigt, mer eller mindre medvetet, ställer i oss i dagens samhälle är ”What to do? How to act? Who to be?” (Giddens 1991: 70). Svaren på frågorna sker antingen diskursivt eller genom daglig social interaktion. Utbyte av information från människor och medietexter bidrar till att kulturer skapas och suddas ut, att normer, offentlighet och demokrati produceras, underhålls, förändras och bekräftas.

3. Metod

För att undersöka och besvara syfte och frågeställning har vi genomfört en kvalitativ undersökning. Vi har i denna receptionsanalys genomfört semistrukturerade samtalsintervjuer i grupper med totalt tolv lågstadiesbarn i åldrarna åtta till nio år på en skola i Lomma, Skåne.

3.1 Urval och tillträde

Totalt hade vi 27 barn i vår utvalda klass, varav av 12 barn kom att delta i undersökning. Vi meddelade barnen vid ett besök innan vår undersökning genomfördes att medverkan var frivillig. Barnens föräldrar mottog information via e-post. Vilde de inte att barnen skulle delta fick de höra av sig. Eftersom undersökningen genomfördes under en eftermiddag efter skoltid, hade en del barn redan gått hem vid tidpunkten för undersökningen. Alla de barn som var kvar fick plats i undersökningen, alltså totalt 12 barn. Gruppindelningen skedde genom lottning.

3.2 Val av metod och genomförande

Efter att har satt oss in i teorier kring genus genom litteratur om genusvetenskapen (Østbye et al. 2003: 36) valde vi ut ett barnprogram med, enligt vår bedömning, intressanta genusskildringar. Eftersom gruppers sammansättning kan påverka hur deltagare betar sig delades barnen in i tre grupper, en med endast flickor, en med endast pojkar och en blandad grupp. Detta för att se om barnen betedde sig olika beroende på just gruppens sammansättning, men även för att tillföra en djupare dimension i vår analys. Vi valde att genomföra gruppintervjuer eftersom många receptionsstudier har argumenterat för att man normalt tittar på TV tillsammans med vänner och familj, alltså i grupp. Vår studie innefattade att barnen skulle titta på ett TV-program, en aktivitet man oftast gör i grupp och då ansåg vi det passande att utföra intervjuerna i grupp (Ekström & Larsson 2010: 311). En annan fördel med gruppintervjuer är just samtalsformen som annars inte går att nå (Morgan 1988 se Østbye et al. 2003: 103). Enligt Østbye et al. (2003:104) är det idealiska att en kvalitativ intervju sker i samtalsform.

Innan undersökningen på skolan gjorde vi en kort textanalys av programmet. Denna fick sedan, tillsammans med vår frågeställning, ligga till grund för utarbetandet av en

intervjuguide (Bilaga 1). Även om vi följde intervjuguiden under samtalsintervjuerna, var vi fria att ställa följdfrågor. Vi pratade aldrig om vare sig begreppet genus eller om vad som är ”tjejigt och/eller killigt”, utan ställde öppna frågor som ”Vad tyckte ni om sketchen med läkaren?” På detta vis kunde vi få barnens spontana tankar kring en viss genusskildring i programmet. Berördes inte genusaspekter, lät vi det vara och har istället i efterhand analyserat varför genus inte berördes i vissa fall. Vi ville skapa en lättsam och öppen stämning mellan oss och barnen. Enligt Østbye et al. (2003: 104) är det viktigt att informanter känner sig trygga i situationen eftersom vi som intervjuare vill att de ska tänka efter och svara personligt. Våra intervjuer genomfördes därför under fritidsverksamheten, där en annan friare form av pedagogik råder än den mer strikta under skoltid. Intervjuerna spelades in så att vi, efter transkribering av materialet, skulle kunna analysera samtalen mer djupgående. Vi gick igenom materialet var för sig, för att sedan jämföra våra analyser och tillsammans fördjupa dem. Vi bröt ner intervjumaterialet genom att först titta på de stycken där vi såg tydliga genusskildringar. Det var genom dessa och diverse följdfrågor som ytterligare infallsvinklar uppkom och vi kunde analysera mer dolda aspekter.

3.3 Gabba Gabba

Vi valde ett barnprogram från SVT’ s barnkanal eftersom kanalen är en del av public service utbudet och visas i utbildnings- och underhållningssyfte, utan kommersiella intressen. Som nämnt ovan valde vi ett barnprogram utifrån vår teoretiska kunskap om genus. Vi bedömde att barnprogrammet ”Gabba Gabba” var ett bra diskussionsunderlag, s.k. stimulusmaterial (Ekström & Larsson 2010: 80) till våra samtalsintervjuer. Enligt vår bedömning utmanar och reproducerar programmet samhällets stereotypiska bilder av manligt och kvinnligt. SVT’ s beskrivning av programmet lyder:

”Tokiga sketcher och knäppa karaktärer. Vi släpper lös pinsamma föräldrar, roliga musikvideor och en massa skruvade figurer från Gabba Gabba-världen.”

(<http://www.svtplay.se/gabba-gabba>).

3.4 Metodkritik

Eftersom vi endast undersöker en skola och en klass i Lomma blir vår analys relativt specifik för just den skolan. Det hade varit intressant att titta på fler klasser i samma årskurs och från flera olika skolor, i olika städer. På så sätt hade vi uteslutit socioekonomiska faktorer och

tillfört en större bredd till undersökningen. Vidare hade det varit intressant att fortsätta vår undersökning med t.ex. observationsstudier för att söka svar på några av de frågor som senare uppkom i analysen av samtalsintervjuerna. Även om vårt material inte kommer kunna ge generella eller definitiva svar kan det, precis som receptionsanalyser avser, belysa vissa ståndpunkter och meningstolkningar som är mer plausibla än andra. Om vi hade haft möjlighet att även genomföra kvantitativa undersökningsmetoder och stärka vår empiri med statistik som t.ex. X % av nioåringarna anser att endast pojkar kan bli läkare, och detta hade stämt överrens med resultatet från våra kvalitativa metoder, hade vårt sammanlagda resultat/slutsats stärkts. Vi hade utifrån vårt kvalitativa material kunnat skapa en enkät. Enligt Aspens (2007: 218) är det bäst att basera frågeformulär utifrån det kvalitativa materialet eftersom det då blir lättare att formulera relevanta frågor. Men för att underbygga vårt val att endast använda oss av kvalitativ metod refererar vi till Best (2001:124) som menar att det är komplicerat att jämföra och mäta sociala problem och resulterar ofta i dålig och missvisande statistik.

Vidare är det vi som har utformat undersökningen som har tolkningsföreträde, alltså att det är vi som hittar och letar efter mönster och även får sista ordet. Det är inte säkert att en annan person hade gjort samma tolkningar och kommit fram till samma slutsatser som oss, även om undersökningen gjorts under samma premisser (Ekström & Larsson 2010: 325).

4. Analys

I denna analysdel presenterar vi mer ingående vissa relevanta sketcher från barnprogrammet. Inledande behandlar vi gruppernas sammansättning och tittar närmare på stereotypiska tendenser i både fysiska (barnens omgivning/samhälle) och mediala porträtteringar (från barnprogrammet). Vi analyserar vem i programmet som barnen vill vara ur ett genusperspektiv, gör en djupare analys av samtalen samt reflekterar över vår egen del i att *göra* genus. Slutligen behandlar vi hur gränser mellan programmet och verkligheten gestaltas hos barnen.

4.1 Grupperna

I denna analys från undersökningen med barnen från en klass i årskurs två till tre i Lomma fann vi att barnen betedde sig olika beroende på hur gruppen var sammansatt. De tre

grupperna bestod av; en med bara flickor, en med pojkar och en blandad. I grupperna där alla var av samma kön fann vi en mer jämn balans mellan dem som pratade, även om vi i pojkgruppen märkte att en av dem hade en tendens att dominera samtalet. I gruppen med blandade pojkar och flickor dominerade pojkarna samtalet och flickorna kom först till tals när de direkt tillfrågades. Pojkarna var snabbast med att svara i sex utav sju tillfällen då vi ställde öppna frågor till alla. Flickorna i den enkönade gruppen överröstade eller avbröt sällan varandra, utan lät varandra prata. Pojkarna i den andra enkönade gruppen vann ofta ordet genom att prata högt. I den blandade gruppen pratade och avbröt pojkarna ofta, t.ex. en pojke började obekymrat prata med oss som intervjuade under tiden en av flickorna pratade. Flickorna gjorde sällan motstånd när pojkarna tog ordet, utan väntade snällt på sin tur. Detta betyder dock inte alltid att flickorna fogade sig efter pojkarnas åsikter. Vid några tillfällen försökte flickorna överrösta pojkarna. Att pojkar tenderar få mer utrymme i könsblandade grupper är inget ovanligt, men detta förklaras idag som ett socialt konstruerat problem snarare än en biologisk skillnad (Thorne 1993: 83). Det är tydligt att flickorna i vår undersökning tyckte att det var lika spännande och roligt att bli tillfrågade som pojkarna, men ändå var det pojkarna som fick mest utrymme.

4.2 Fysiska/Verkliga vs. Mediala roller

Vi fann att barnen visade vissa stereotypiska tendenser, exempelvis att pojkarna tyckte mest om sketcherna med manliga karaktärer och flickorna tyckte om sketcherna med kvinnliga karaktärer eller dem med kvinnliga egenskaper.

4.2.1 Mediala roller

Vi frågade barnen om vad eller vilka sketcher de tyckte om i programmet och vad som var roligast. Nedan redovisas sammanställning av barnens svar.

POJKAR	FLICKOR
Kontor	Snälla familjen
Två Idioter	Vanna & Sanna

I kontorsketchen ser vi två män, varav en chef och en assistent. Chefen ber sin assistent hitta en penna åt honom. När assistenten letar i lådor och skåp hittar han allt utom en penna. I ett skåp uppstår en explosion, i en annan skjuts en pil på honom, det sitter en konstnär i ett skåp och sist, men inte minst, hittar han en duschandes kvinna som ger honom en örfil och kallar

honom snuskhummer. Den andra sketchen som pojkarna valde hette ”Två idioter” och handlar om två knasiga vaktmästare som spelas av manliga skådespelare. I flickornas val, ”Den snälla familjen” är familjemedlemmarna oerhört snälla och omtänksamma och vänder allting till något positivt. Sketchen belyser känslaspekter som t.ex. att de inte vill spela fia med knuff för det är inte snällt att knuffa ut varandra, istället spelar de fia med puss. Vi anser att sketchen bygger på traditionellt kvinnliga egenskaper, eftersom familjen är passiv, empatisk och visar känslor, något som verkade tilltala flickorna i gruppen. En konsekvens av den biologiska determinismen är just att kvinnor har förknippats med känslor, i motsats till män som ansetts rationella (Eduards 2007: 16ff). Vidare valde flickorna i den blandade gruppen sketchen ”Vanna & Sanna”, vilken porträtterar två unga tonårstjejer. Flickorna motiverade valet med att tonårstjejerna var coola och roliga. Vi såg här alltså en tydlig uppdelning i vad barnen ansåg var roligast i programmet. Precis som Sparfkin och Lieberts (1978 se Signorielli 1990: 52) kom fram till, fann vi att pojkarna tyckte om sketcher med manliga karaktärer och flickorna tyckte om sketcher med kvinnliga karaktärer eller kvinnliga egenskaper. I motsats till detta fanns det tillfällen då barnen inte ens reflekterade över könsfördelningen. Exempelvis var det inga av barnen som tog upp eller ifrågasatte att läkaren i en av sketcherna var en kvinna och att sjuksköterskan var en man.

4.2.2 Verklighetens roller

Även om vi är medvetna om att barns genusförståelse påverkas av många olika kontexter och institutioner (Thorne 1993:109), kan vi i vår undersökning dra paralleller till den slutsats som Johnson and Ettema (1982 se Signorielli 1990: 54) kom fram till. Nämligen att barn som utsätts för mer jämlika genusrepresentationer i mediala sammanhang är mer öppna för icke-stereotypa genusskildringar i den fysiska världen. För att undersöka skillnader i vem barnen vill vara i den mediala världen, alltså vem de ville vara i programmet och vem de vill vara i ”verkligheten” på riktigt, frågade vi dem vad de ville bli när de blev stora. Nedan presenterar vi en sammanställning av svaren.

POJKAR

Skateboardproffs
Uppfinnare
Journalist
Basketspelare
Kassör el. Djurskötare
Brandman

FLICKOR

Ridlärare
Frisör
Flygvärdinna
Näsa (doftexpert) eller Kassör
Frisör
Djurskötare

När det gäller barnens syn på framtida yrken fann vi en tydlig genusuppdelning. Pojkarna valde mer manliga yrken och flickorna kvinnliga yrken som t.ex. valet av flygvärdinna istället för pilot. Flickans motivering att vilja bli flygvärdinna var för att hon ville se världen. Hon hade kunnat uppfylla sin önskan även i rollen som pilot, men valde den mest kvinnliga yrkesrollen. Historiskt sett har resande varit förknippat med mannen. Att kvinnor varit hemma och skött hushållet är inget okänt. Trots att dagens kvinnor har större möjlighet att resa, lever gamla värderingar, normer och könsroller kvar och påverkar kvinnors val av yrkestillhörighet (Gustafson 2003: 72). Även om kvinnor numera tillåts i det offentliga rummet, särskiljs könen fortfarande genom att vissa yrken anses vara typiskt kvinnliga eller manliga som t.ex. att män är piloter och kvinnor är flygvärdinnor. En av pojkarna sade att han ville bli skateboardproffs och när vi påminde honom om en sketch i "Gabba Gabba" där pojkar åker skateboard, sade han att "Ja, just det Stapeln [skateboardpark i Malmö]". Sketchen har spelats in på Stapeln, där pojken själv brukade vara på fritiden. Alltså kan vi inte direkt koppla hans val av framtidsyrke till programmet, däremot reproducerar programmet bilden av vad pojkar och flickor gör på sin fritid. När samma sketch diskuterades av flickorna, uttryckte de en oro kring sporten;

Flicka 1: "Jag tycker det är lite läskigt för att jag är rädd att jag ska snubbla"

Flicka 2: "Det är så svårt att få balansen och så"

Flicka 3: "Ja, och man kan ju inte styra den"

Flickorna verkar alltså vara mer ängsliga inför skateboardåkning än pojkarna. Om deras inställning till sporten beror att vi endast ser pojkar utöva sporten i "Gabba Gabba" eller på barnens erfarenheter från verkliga livet är svårt att avgöra. Vi kan inte utesluta samband eller kopplingar mellan deras inställningar till sport och yrkesval och andra TV program eller medier.

4.3 Könsskildringar

I många av "Gabba Gabbas" sketcher utmanas typiska föreställningar om manligt och kvinnligt, som t.ex. i en scen med de dansande hantverkarna, i vilken man kombinerar ett typiskt manligt yrke (hantverkare) med en typiskt kvinnlig aktivitet (dans). Inga av barnen tog upp eller reagerade på detta. Men i likhet med Sparfkin och Lieberts fann vi att barnen i vår

undersökning föredrog karaktärer av sitt eget kön. På vår fråga om vem i programmet som barnen skulle vilja vara, valde samtliga flickor någon av de kvinnliga karaktärerna och samtliga pojkar valde manliga karaktärer, även om två pojkar kunde tänka sig att vara någon av de kvinnliga karaktärerna. Den ena av dessa två pojkar valde en kvinnlig karaktär som skulle cykla jorden runt. På vår fråga om vem han ville vara svarade pojken: ”jag vet inte om jag såg den där, men jag vill vara den som fick... den som skulle köra jorden runt med den där saken”. Pojken sätter inget kön på karaktären, utan tar vidare upp vad karaktären representerar: ”jag vet inte... jag vill åka med en sådan gummibåt”. Pojken valde alltså inte karaktär utifrån kvinnans egenskaper, utan ifrån vad karaktären gjorde eller representerade, i detta fall äventyrlighet. När vi lite senare in i samtalet tog upp pojkens val och specifikt frågade honom om han valde karaktären för att han också skulle vilja cykla jorden runt eller om det var för att karaktären var rolig, svarade pojken att ”Nej nej, jag skulle vilja åka i en gummibåt” (i sketchen var cykeln en gummibåt). Pojken tog avstånd från det kvinnliga könet och berättade att hans val berodde på karaktärens hobby eller aktivitet.

Flickorna däremot valde karaktär utifrån egenskaper eller utseende. En av flickorna ville vara karaktären Amelie, som är blond, söt, rolig och förvirrad. Flickan motiverade sitt val: ”för att jag tycker hon är rätt så rolig och så är hon så här, försöker alltid vara så här gullig och söt”. Den andra pojken som faktiskt kunde tänka sig att vara en av de kvinnliga karaktärerna (även om han först också valde en manlig karaktär) hann inte förklara varför han ville vara ”Kicki Långstrump” innan en av de andra pojkarna avbröt och skrattandes drog en skämtsam liknelse till Kicki Danielsson. Det är intressant inte bara hur Kicki Danielssons mediala bild har spridit sig långt ner i åldrarna, utan också hur en kvinnlig offentlig förebild används för att dra ett skämt. I detta fall blir Kicki Danielsson ett skällsord, och det är tydligt att pojken som skämtar inte vill vara som henne. Att göra sig rolig på kvinnors bekostnad och att kalla någon ”tjej” på ett nedsättande sätt är enligt Thorne (1993: 116) ett sätt tilldela den personen en egenskap som anses mindre värd.

4.4 Flickorna väntar på sin tur

Flickornas favoritval av programkaraktär var Josefin som är rolig, kaxig, orädd och högljudd. En av flickorna motiverade sitt val av karaktär med att ”alltså... hon är rolig och hon pratar så högt...”. Flickorna gillade att se Josefin som tog för sig i alla sketcher. Hon spelade dessutom läkaren i sketchen som vi nämnt ovan. Här ser vi ett behov eller en önskan hos flickorna att

vilja vara mer som Josefin, och ta mer plats. Vad betyder det i praktiken? I våra samtal ser vi tydligt (speciellt i den blandade gruppen) att exempelvis flickorna får komma till tals *efter* att pojkarna har sagt sitt. Att flickorna har Josefin som förebild kan vara ett tecken på att de fortfarande får stå tillbaka för pojkarna. Vi tolkar det som att flickorna vill synas och höras mer. Betyder detta då att flickorna inte får tillräckligt med uppmärksamhet och bekräftelse? Varför är det då så? Att både barn och vuxna lätt faller in i traditionella mönster visade sig när vi analyserade vårt material. I den blandade gruppen väntade flickorna, trots sin iver att vilja svara, på sin tur, medan pojkarna avbröt eller överröstade dem. Flickorna i gruppen med endast flickor avbröt inte varandra. I gruppen med endast pojkar var en av dem mer dominant när det gällde att prata. Han tog plats men avbröt inte de andra pojkarna när de väl pratade. I den blandade gruppen upplevde vi en större disharmoni i att ge varandra plats. Intressant var också att vi som intervjuade ur ett genusperspektiv, sällan sa till pojkarna till förmån för flickorna när pojkarna avbröt dem. Ett beteende som vi uppmärksammade först i analysfasen. När pojkarna överröstade eller avbröt flickorna bekräftade vi pojkarna genom att svara dem. Endast vid ett tillfälle bad vi dem att vänta. När en flicka svarade först vid ett tillfälle, frågade en av pojkarna istället om vem som skulle få börja prata. Varpå vi lät den *andra* flickan få börja. Även om pojken inte valdes att börja prata fick han gehör genom att vi inte lät den första flickan prata färdigt. Att flickorna avbröts och att vi nästan alltid lät pojkarna prata först, bidrar till att reproducera ett patriarkalt samhälle, eller vissa delar av manlig dominans (Gemzöe 2010: 47). Är detta unikt för just våra samtalsintervjuer eller är det något som gäller för alla barnen i klassen eller möjligtvis hela skolan? Att flickorna ser upp till karaktären Josefin skulle kunna vara ett tecken på att flickorna inte tar och/eller framförallt *ges* plats. Inte bara under våra samtalsintervjuer, utan också i exempelvis klassrummet. Vad får det för betydelse för flickorna? Även om flickorna anses vara jämlika med pojkarna i klassrummet, inser vi att klassrummet likväl är en del av en större kontext i ett samhälle som inte alltid är jämlikt (Mackinnon 2006: 284). I detta samhälle bildar sig barnen en uppfattning om genus och tar därefter beslut om t.ex. utbildning och yrkesval.

4.5 Otydliga gränser

Ovan beskrivna genuskildringar kan sägas representera barnens mediala bild, i vilken vi bedömer att barnen visar mer tolerans till genuskillnader än i den verkliga, fysiska världen. Något som var gemensamt för alla tre grupper var att samtliga barn mer eller mindre ansåg att ”Gabba Gabba” inte var på riktigt. En av pojkarna påpekade vid flera tillfällen att ”det

[programmet] är kanske lite överdrivet ibland... det känns inte på riktigt". Han påpekade det så många gånger att en annan pojke till sist sade att "så säger du hela tiden" och förklarade att det är meningen att "Gabba Gabba" skall vara överdrivet för då blir det också roligt. Barnen visade ett starkt ställningstagande och förståelse till att programmet inte var på riktigt, vilket går emot tidigare effektforskning som menade att människor och inte minst barn passivt skulle ta till sig allt som visas på TV (Gauntlett 2008: 34). Om detta vore sant skulle barnen inte reflektera över "Gabba Gabbas" överdrivna scener i den utsträckning som de faktiskt gör.

Men vad betyder det för genusproblematiken att "Gabba Gabba" så tydligt är ett humorprogram och att barnen omedelbart förstår att det är på låtsas? Programmet leker tydligt med genuskillnader, de har exempelvis en manlig sjuksköterska och en kvinnlig läkare, scenkläderna är blå, män bär rosa och kvinnor klär ut sig till män. Att programmet vill utmana normer är relativt tydligt, men går budskapet fram om barnen anser att det är på låtsas? Möjligtvis är det lättare att visa tolerans och acceptera olika genuskillnader om det känns som att det inte är på riktigt. Genom att lyfta genusproblematiken i ett humorprogram är det svårare att hålla, i detta fall "Gabba Gabbas" producenter, ansvariga för eventuella problematiska genusskildringar, då de kan skylla på att det bara var på skoj (Thorne 1993: 78).

Vi upplevde att gränserna mellan programmet och verkligheten blev otydliga i vissa diskussioner. En sketch ur "Gabba Gabba" som återkom under alla samtal med grupperna och som diskuterades från olika perspektiv var sketchen med "Den snälla familjen". Familjen med mammi, pappi och sonen skall i detta avsnitt som vi även beskrivit ovan, spela fia med knuff men gillar inte idén att man knuffar ut varandra och spelar därför en variant där man istället ger varandra en puss, fia med puss. Sketchen slutar med att pappan och sonen ger varandra en puss på munnen. Det intressanta med pussen var att den väckte många tankar och föreställningar hos barnen. När barnen tittade på programmet reagerade nästan alla med att uttrycka äckelljud. Vi tolkade detta som ett slags avståndstagande mot att två pojkar pussar varandra. I verkligheten är det just två manliga skådespelare som pussar varandra. Men i samtalen med barnen blandades verkligheten ihop med programmet. Medan gruppen med enbart flickor inte lade någon vidare värdering i pussen, utan bara konstaterade att den snälla familjen pussas, uttryckte de flesta av pojkarna i de andra grupperna att de tyckte pussen var konstig. En av flickorna i den blandade gruppen höjde rösten och efter två upprepningar fick hon till sist fram att "Ja men det är egentligen inte så konstigt när man pussas... Det är helt

normalt egentligen”. Flickan fick medhåll från både den andra flickan och en av pojkarna (som nyss uttryckt att pussen var äcklig). Flickan fortsatte: ”Man har sett sin mamma och pappa pussas (...) det är inget ovanligt”. Tre utav fyra barn i gruppen var, helt plötsligt, överens om att pussar i sig egentligen inte var något konstigt så länge det bara sker inom familjen. Diskussionen om pussen bland grupperna skiftade alltså från att handla om två manliga skådespelare som pussas (i den fysiska världen) till att handla om sketchens narrativ, alltså en puss mellan två familjemedlemmar (i den mediala världen). När pojkgruppen tog upp sketchen med ”Den snälla familjen” sade en pojke som varit relativt tyst innan att ”Ohh... att dem pussas killar och killar... eller?” Pojken pratade om killar som ett generellt begrepp och det tolkar vi som att han pratade om verkligheten, alltså han påstod lite frågande om det är konstigt att två manliga skådespelare pussas. Den andra pojken påstod motsatsen och precis som flickan ovan hade han sketchens narrativ som utgångspunkt;

Pojke 1: ”ja men det gör jag och min pappa också [pussas]”

Pojke 2: ”amen på munnen?”

Pojke 1: ”amen det gör jag och min pappa också”

Intervjuare: ”Det var ju pappa och son”

Pojke 2: ”ja okej”

Det var först när vi, som ledde samtalet, också definierade och bekräftade situationen som den porträtteras i ”Gabba Gabba”, som pojken accepterade pussen. Den andra pojken i den blandade gruppen som vi nämnt ovan, höll inte helt med flickan som menade att pussar egentligen inte är konstigt. Han uttryckte starka åsikter gällande pussen mellan pappi och sonen, och tyckte det var väldigt opassande att de pussade varandra. När vi frågade varför, förklarade pojken att det är pinsamt för dem som bor i lägenheten mittemot. Anmärkningsvärt är att några grannar aldrig visas i sketchen. Även om barnen har växlat mellan den mediala och den fysiska verkligheten i diskussionen, blandade pojken in personer som inte ens visades i programmet. Han vet antagligen att man vanligtvis har grannar i verkliga livet och förutsätter därför också att den snälla familjen har grannar. Samtalet tog här en mer verklighetsbaserad utgångspunkt. Pojken upprepade sitt resonemang om varför det var pinsamt: ”... och sedan undrade de andra som bodde i lägenheten bredvid som kollade igenom fönstret... kanske då såg de ju. (...) det är väldigt ovanligt att man vill det [att andra ska se när man pussas]”.

Precis som West och Zimmerman (1987: 126) menar, är genus inget statiskt, utan något som ständigt utvecklas, ifrågasätts och förhandlas om. Barnen i vår undersökning visade sig vara aktiva i att såväl skapa mening kring programmet och i sin egen förståelse i skapandet av genus. Pojken drog egna gränser om vad som var verkligt och vad som var okej att göra när andra ser på. Även pojken som sade att pussar inte är konstigt eftersom han pussar sin pappa, ignorerade eller besvärades han inte av sina klasskompisar som tyckte att det var konstigt. Pojken skapar sina egna genusgränser och rättar sig till synes inte efter varken norm eller klasskompisar.

5. Slutdiskussion

I våra intervjuer med barnen fann vi att genus såväl reproducerades genom att barnen valde väldigt könsstereotypiska yrkesroller men också att barnen omförhandlade genus, exempelvis när pussen diskuteras. Vi upplevde att barnen var mer öppna för utmanande genusrepresentationer i programmet, alltså i den medierade världen, än för utmanande genusrepresentationer i verkliga livet. Genusskillnader gestaltas väldigt konkret genom att flickorna valde sketcher som porträtterade kvinnor och pojkarna valde sketcher med män. Även när det gällde vilken karaktär i programmet som de ville vara såg vi en tydlig könsuppdelning. Vår tolkning av varför barnen valde karaktärer av samma kön är för att ett sådant val är tryggt och det utmanar inte deras egen identitet som flicka eller pojke. Genom att barnen följer det som de uppfattar som norm är det lättare att för dem att hitta sin roll i en större gemenskap, exempelvis i gruppbildningar inom skolan eller andra sociala sammanhang. Detta är typiska reproduktioner av genuskildringar som är svåra att bryta just eftersom de är inbäddade i vardagliga handlingar, som sällan reflekteras över.

Hur barnen förhåll sig till genuskildringar i barnprogrammet var intressant då de vid flera tillfällen uttryckte att de förstod att "Gabba Gabba" inte är verkligt. Trots detta märkte vi i samtalen att barnen blandade in verkligheten när de pratade om programmet. Vi tolkar det som att barnen skapar mening kring genus genom genusrepresentationer i såväl TV-program som i verkliga livet, exempelvis när en av flickorna försökte förklara varför sonen och pappi pussas, så hämtar hon förståelse kring pussen ur verkliga livet. Barnen gör kopplingar mellan verkliga livet och skildringar i programmet, men kopplingarna görs utifrån barnens olika verkligheter och kontexter. Utifrån dessa olika kontexter skapas en diskussion bland barnen

kring såväl programmets skildringar och verkligheten. Eftersom vi inte såg någon reaktion då utmanande genusrepresentationer visades i programmet och eftersom barnen valde stereotypiska framtida yrkesroller, är en bedömning att barnen i vår undersökning var mer öppna för utmanande genusrepresentationer i programmet än i verkliga livet. Kanske beror acceptansen som vi ser när det gäller genusrepresentationer i programmet på att barnen anser att det ändå inte är på riktigt? Kanske är det lättare att visa tolerans och acceptera olika genuskillnader om det känns som att det inte är på riktigt? Om det *bara* är på TV?

Johnson och Ettema (1982 se Signorielli 1990: 54) menade att barn som ser på program med utmanande genusrepresentationer blir mer öppna och visar större acceptans inför t.ex. kvinnliga piloter och manliga sjuksköterskor i verkliga livet också. Detta är inget som vi direkt observerade i vår undersökning. Möjligtvis hade vi fått tydligare svar på denna fråga om vi fortsatt undersökningen med observationer av barnen i olika miljöer. Detta får vi lämna till framtida studier i ämnet.

Inför undersökningen diskuterade vi om olika gruppammansättningar av könen skulle ha betydelse för hur barnen resonerade kring genus. Vi pratade även om risken med att något barn skulle dominera i gruppen och att de andra inte skulle få komma till tals. I gruppintervjuerna fanns det mycket riktigt en benägenhet att vissa barn snabbt fick en ledande roll i gruppen. Detta kan ha påverkat resultatet eftersom vissa barns åsikter fick företräde. Vi uppmärksammade att diskussionerna kring genus var större i den blandade gruppen där barnen, helt enkelt var mer oense kring genus. Gruppernas olika sammansättningar gav oss ytterligare en dimension i analysen som visade en mer jämn dynamik i de enkönade grupperna än i den blandade.

Barnen visade visserligen öppenhet inför utmanande genuskildringar i programmet, varav vissa, exempelvis läkare/sjuksköterska var så självklara att de inte berördes alls. Samtidigt symboliserar barnens syn på sitt eget framtida yrke en stereotypisk bild av manligt och kvinnligt. Återigen såg vi en reproducering av könsdikotomin. Det som denna uppsats syftar till var att besvara huruvida barn skapar mening kring genus i förhållande till barnprogrammet. Det var tydligt att barnen var aktiva med att skapa mening kring genus och att detta är en komplex process. Vad händer t.ex. med ett barn när barnet ser en kvinna på TV göra karriär, medan mannen tar hand om hemmet, och när barnet sedan möts av det motsatta i hemmet? Vilken genuskildring tar barnet till sig? Kan det vara så att barnet skapar sin

genusförståelse genom att plocka bitar ur båda kontexter och sammanfogar dessa till en egen förståelse? Vi upplever att barnen lever i en värld som både utmanar och reproducerar könsroller. Även om "Gabba Gabba" har vissa stereotypiska sketcher som exempelvis "Den snälla familjen", kanske programmet ändå gör mer nytta än skada i att reproducera stereotypiska könsroller, eftersom det tar upp och visar problematiska genusaspekter som barnen faktiskt reflekterar självständigt över. Att genusförhållande är en svår problematik märkte vi när vi fann oss själva reproducera patriarkala genusordningar genom att låta pojkarna dominera samtalen i den blandade gruppen. Barn skapar och *gör* genus med de verktyg som finns tillgängliga för dem. Dessa verktyg (media, familjenormer och regler, skola och samhälle) är alla viktiga eftersom de tillsammans med barnens egen förmåga att kunna reflektera, hjälper dem i processen att bilda sig en uppfattning av genus. "Gabba Gabba" är således en del av barnens verktyg. Ju fler av verktygen som utmanar könsroller desto närmre kan vi komma ett jämlikt samhälle.

6. Källförteckning

Tryckta källor

Aspers, Patrik (2007). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Best, Joel (2001). *Damned lies and statistics: untangling numbers from the media, politicians, and activists*. Berkeley: University of California Press.

Carey, James W (2008 rev.edition) *Communication as culture: essays on media and society*. New York: Routledge

Connell, Raewyn (2009). *Om genus*. 2. uppl. Göteborg: Daidalos.

Eduards, Maud (2007). *Kroppspolitik: Om Moder Svea och andra kvinnor*. Stockholm: Atlas Akademi.

Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Gauntlett, David (2008). *Media, gender and identity: an introduction*. New ed. London: Routledge.

Gemzöe, Lena (2010). *Feminism*. Stockholm: Bilda Förlag.

Giddens, Anthony (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*, Cambridge: Polity.

Hernwall, Patrik (2006). Barn skapar identitet – den globala mediaarenans villkor. I Maria Borgström och Katrin Goldstein-Kyaga (red.). *Gränsöverskridande identiteter i globaliseringens tid – ungdomar, migration och kampen för fred*. Huddinge: Södertörn academic studies 31. S. 45-57.

Jacobson, Maria (red.) (2004). *Allt är möjligt – en handbok i mediekritik*, Göteborg: Sveriges Tidskriftsverkstäder.

Thorne, Barrie (1993). *Gender play: Girls and boys in school*. Buckingham: Open University Press.

Williams, Tannis Macbeth (1986) *The impact of television: A natural experiment in three communities*. New York: Academic Press.

Østbye, Helge, Knapskog, Karl, Helland, Kunt & Larsen, Leif Ove (2004). *Metodbok för medievetenskap*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi.

Elektroniska källor

DeFleur, Melvin L & DeFleur, Lois B (1967). The relative contribution of television as a learning source for children's occupational knowledge. [Elektronisk]. *American Sociological Review*, vol. 32: 777-789. No 5. Washington State University. Tillgänglig: JStor [2012-12-03].

Freuh Terry, McGhee Paul E (1975) Traditional sex-role development and amount of time spent watching television. [Elektronisk]. *Developmental Psychology*, vol.11. Washington: US American Psychological Association. Tillgänglig: Lund University Library [2012-12-02].

Gustafson, Per (2003) *Det märkliga med flygvärdinnor*, i Blomsterberg, Marianne & Soidre, Tiiu (red) Reflektioner: Perspektiv i forskning om arbetsliv och arbetsmarknad. Forskningsrapport nr 132 från Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet. Tillgänglig: Uppsala Universitet [2012-12-13].

Hyde, Janet S (2005). The Gender Similarities Hypothesis. [Elektronisk]. *American Psychologist*, vol 60. Nr 6. P. 581-592. Tillgänglig: Lund University Library [2012-12-02].

Lundby, Erika (2008). *Kunskapsöversikt över barns konsumtionsmönster*. Växjö Universitet, Institutionen för vårdvetenskap och socialt arbete. (Rapportserie i socialt arbete. Nr 1)

Mackinnon, Alison (2006). *Girls, society and school*. [Elektronisk]. London. Routledge. Tillgänglig: Lund University Library [2012-12-03].

Medierådet (2010). *Ungar & Medier, Fakta om barns och ungas användning och upplevelser av medier*. [Elektronisk]. Stockholm. Tillgänglig: <<http://www.statensmedierad.se/Publikationer/1619/Ungar--Medier-2010.pub.aspx>> [2012-12-03].

Nordicom-Sveriges Mediebarometer 2006. Göteborg: NORDICOM-Sverige, Nordiskt informationscenter för medie- och kommunikationsforskning.

Signorielli, Nancy (1990) Children, Television, and Gender roles. [Elektronisk]. *Journal of adolescent health care*, vol.11: 50-58. New York: Ekvier Science Publishing Co. Tillgänglig: Lunds Univeristet Library [2012-12-07].

SVT (Sveriges Television) / svt play / Gabba Gabba. [Elektronisk]. Tillgänglig: <<http://www.svtplay.se/gabba-gabba>> [2012-12-03].

West, Candace & Zimmerman, Don H (1987). *Doing Gender*. [Elektronisk]. Sage Publications. Tillgänglig: JStor <<http://www.jstor.org/sable/189945>> [2012-12-04].

Bilaga 1

Intervju- och ämnesguide

Vad tycker barnen spontant om programmet?

Genusrepresentationer

Vad tänkte ni på när ni såg:

- Sjukhusketchen? Var läkaren en tjej eller kille?
- Vanna & Sanna?
- Världens snällaste familj?
- De buggande hantverkarna?

Om du fick vara med i Gabba Gabba, vem skulle du då vilja vara?

Fysisk verklighet vs. Medierad verklighet

Är det så här på riktigt?

Yrke kopplat till kön

Barnens syn på framtida yrke.

Egna åsikter vs. Genusrepresentationer i programmet

Håller de med/tycker de om sketcherna?

Fanns det någon sketch som de inte tyckte om? Varför?

Vad vill ni bli när ni blir stora?